

kom a neobchodníkom, predpis o solidárnom ručení obchodníka ako spoludlžníka alebo ručiteľ pri obchodnom úkone, a konečne predpis, že obchodník, ktorý pri prevádzaní svojho závodu sa inej osobe smluvne zaviazal k náhrade škody, v určitom obnose nemôže požadovať, aby ten obnos bol mu zmenšený.

K predpisom upraveným návrhom a vzťahujúcim sa na rôzne druhy, obch. úkonov patria tiež predpisy o zvláštnych povinnostiach obchodníkových zo smluvy jednatelskej, z komisie, z úkonu zasielateľského a povoznickej činnosti.

V návrhu nového poľského obchodného zákoníka nachádza sa mnoho podrobných ustanovení a predpisov lišiacich sa od predpisov a ustanovení nášeho obchodného zákona, ale o tých môžu sa záujemci najlepšie informovať u samého prameňa.

Zprávy

Kríza moderného štátu.*) *Rozvíjajúci život dávno prekonal stredoveké pomery, z ktorých dnešný štát vznikol. Povaha moderného štátu není prispôbená k tomu, aby uspokojive riešila problémy prítomnosti. V tom prameni kríza moderného štátu. Moderný štát je dieťaťom renesancie, ktorá je reakciou na stredoveké hodnoty, ktoré nahradzuje hodnotami novými, odkrýva ľudskú individualitu, ktorú stredovek všestranne pohlcoval. Individiu renesancia prináša slobodu, činí z neho bytosť voľnú, dáva mu možnosť uplatniť sa; zkrátka znamená znovuzrodenie človeka.*

Individualizmus je obsiahlym programom pre celé generácie, ostáva hybnou silou dodnes. Renesancia uvoľňuje predovšetkým individuum mysliace, ženie ho za politickou slobodou a umožňuje konečne príchod individualizmu hospodárskeho.

Myšlienka osobnosti, a slobody bola z individua prenesená na štát, ktorý sa domáha podobných práv; tak vzniká požiadavok štátnej suverenity. Sloboda jednotlivca i suverenita štátu znamená, že prameňom obmedzení je determinujúci sám; predstavuje právo sebeurčenia. Princip suverenity v novovekých teoriách predstavuje tendenciu silného, na moci iné nezávislého, samostatného štátu. I zbavuje sa štát každej moci, ktorá bráni úplnému rozvinutiu jeho individuality. Vnutri sú to rôzne stavy a korporácie, z vonku snahy ríše rímsko-nemeckej a cirkve katolíckej. Štát dosiahne svojho cieľa a suverenita stáva sa jeho nepopierateľným právom, právom medzinárodným sankcionovaným prívlastkom.

Vedomie svrchovanosti zmení však tiež psychológiu štátu. Niekdajší spútaný štát stáva sa sebavedomým, ochotným po-

*) Hlavné myšlienky prednášky povedanej dňa 7. decembra 1933 na inštalácii J. M. prof. Dr. B. Tomsu.

užiť všetky prostriedky k ochrane svojej osobnosti. Myslitelia (Hobbes, Hegel) ospravedlnia jeho počínanie a predstavia ho ako stelesnené absolútne, ktoré právom vyžaduje neobmedzenú úctu a oddanosť. Táto ideológia neobmedzeného individualizmu vedie najmä u veľkých štátov ku krajnému egoizmu, imperialismu a úpinému vymiznutiu ducha solidarity a znášanlivosti.

Moderný štát odstráni tiež prostredníka medzi sebou a občanom, usmerňuje smýšľanie jeho a získava jednotlivca i národ pre myšlienku svrchovanosti. Z toho vzniká citový vzťah človeka ku štátu, myšlienka solidarity medzi ním a individuom, skutočnosti neznáme stredoveku. Štát uspokojuje sa oddanosťou svojich občanov, ale vstúpuje im nenávisť proti štátom druhým: z ušlachtilého patriotizmu vzniká nesnášlivý šovinizmus a zbožňovanie vojny.

Suverenný štát svojou organizovanosťou zvládol úkony, pred ktoré ho staval moderný život, ale nepodarilo sa mu zorganizovať spoločnosť medzinárodnú. Je to následok jeho podstaty. Skutočná organizácia potrebuje auktoritu, ktorá by spoločnosti vládla. To by pre štát znamenalo zrieknutie sa neobmedzenej osobnosti, k čomu sa odhodlať nemôže, lebo by stratil možnosť rozhodovať o vlastnom osude. Suverenita a nadštátna organizácia sa vzájomne vylučujú a preto štát sa nestavia len proti auktorite, ale i proti jej predpokladu.

Vyššiu organizáciu sveta vylučuje nielen suverenita, ale aj psychológia jednotlivcov a národov, ktorú suverenný štát vypestoval. Všetky tieto skutočnosti sú ale v rozpore so životom. Niekdajší obmedzený styk národov stal sa dnes svetovým. Došlo ku všestrannej koncentrácii sveta, takže dnes izolovaný štát není mysliteľný. Štát je schopný riešiť len vlastné vnútorné problémy, faktický stav ale vyžaduje riešenie nadštátne kooperáciou. Štáty byly prinútené pristúpiť k medzinárodnej spolupráci. Došlo k nej tam, kde suverenita nebola priamo dotknutá, kde sa však dotýkala svrchovanosti bližšie, tam ostaly problémy medzinárodné neupravené. Suverenita bola čínskym múrom, o ktorý sa rozbíjaly pokusy o účinnejšiu organizáciu sveta.

Dnešný štát úkolami svojimi sa octnúť na mrtvom bode. Fascinovaný suverenitou není schopný organizácie a pacifikácie sveta. Z toho vypierajúca anarchia medzinárodná hrozí pohltnutím plodu jeho práce. Hoci realita života je kosmopolitická, preca štát vzpiera sa jej prispôbiť a ustúpiť osudu, ktorý stihne rodinu, rod, kmeň, obec, keď pomery prerastly mu cez hlavu. V tom je kríza dnešného štátu.

Suverenita bola určená k tomu, aby štát sa zbavil konkurenčie stavov a rôznych korporácií, poručníctva cisarovho vnútri a cirkve vonku. Keď štát víťazne nevyšiel z tohoto zápasu, suverenita ztratila na význame a mala ústupiť principu novému. To sa nestalo a preto došlo ku konfliktu medzi ňou a pomerami. Preto dnešný štát vlastne ani moderným není, je anachronizmom práve tak, ako princíp suverenity. Je isté, že dnes mnoho

medzinárodných situácií je v rozpore s princípom suverenity a že prax musí stále z neho sľavovať. Ale napriek tomu princíp tento ostáva vodítkom politiky štátov. Bez suverenity nenašlo by ospravedlnenia sebeckto štátov, imperializmus vyúsťujúci v ozbrojenie. Spoločnosť národa by sa dnes nesvíjala v krčoch a hospodárska kríza by nedostávala také rozmery. Anarchia táto je dôsledkom krajného individualizmu stelesneného v princípe suverenity.

Keď novovek je na jednej strane pokračovaním renesančného individualizmu, je na strane druhej tiež nepretržitou snahou princíp tento obmedziť. Dnešná doba je vlastne hľadáním syntézy medzi individualizmom a kolektivismom. Dôsledky z tej skutečnosti mal by vyvodit tiež štát a vzdal sa suverenity svojej v záujme spoluzitia národov a vniku nadštátnej auktority. Len tak sa stane dnešný štát skutočne moderným, vyhovujúcim dnešnému životu. Štát bez suverenity by nebol takým nebezpečím pro medzinárodný život ako štát suverenný. Národy by sa sblížily, imperializmus, šovinizmus a militarizmus by ustúpil do pozadia patriotizmu s kladným obsahom. Všetko toto jen len zdánlivou utopiou, ale tou sa zdal byť voľákedy tiež suverenný štát.

Avšak akou metódou dá sa dosiahnuť prerod starého štátu v nový? Na túto otázku nedá dnes nikto uspokojivej odpovedi. Sotva však možno predpokladať, že prerod štátu stane sa razom nejakou revolúciou a nie evolúciou.

To sú však problémy nielen vedy, ale i diplomacie.

f. d.

ANTONÍN ŠVEHLA IN MEMORIAM. Zemřel jeden z hlavních budovatelů našeho státu. V nesečtených projevech bylo vzpomenuo jeho zásluh o naše osvobození, o vnitřní konsolidaci republiky a znamenité vedení jejího politického života. V tomto časopise, věnovanému vědě o právu, budiž připomenut jeho význam pro vytváření jeho právního řádu a ústavního života. Vzpomeňme jeho rozhodujícího vlivu při sdělávání ústavní listiny a s ní souvisejících zákonů, zvláště volebních řádů, jeho iniciativy při správné reformě a jiných zákonech. Ale přes to jeho hlavní historický význam pro vytváření našeho státního života leží jinde: Ústavní život každého státu — pokud má vůbec psanou ústavu — se skládá ze složek, daným pozitivním právem, a ze složek, daných vývojem a tradicí v rámci ústavního práva (v jednotlivostech někdy i proti němu). A v tomto druhém směru byl Švehla asi hlavním režisérem tohoto vývoje a hlavním tvůrcem této složky našeho státního zřízení. Že řízení tohoto státu bez jakékoliv tradice v lidech a institucích, bez jakýchkoliv zkušeností pro výkon státní suverenity a v onom myšlenkovém i faktickém chaosu v prvních letech poválečných bylo hned od počátku pevné a bez ořesů, to bylo hlavně zásluhou Švehlovou. Neboť Švehla to byl v první řadě, kdo zavedl skutečný systém a tradici vládnutí v tomto státě. Nelze mu přičítati za vinu, jestliže též systém v rukou jiných osob není snad stejně úspěšný.

Švehlova smrt přichází do doby světového boje mezi demokracií a diktaturou. Je pojmovou výhodou diktatury, že imponuje silnými osobnostmi v čele, a historickou nevýhodou demokracie, že právě v této době nemá mnoho velikých osobností. Smrtí Švehlovou ztratila jednoho z hrstky těch nejlepších. Švehla byl totiž přímo světovým vzorným typem demokratického vůdce, byl jeho metody a celkový duševní habitus měly tak

výrazné znaky čiste české. Právě on dovedl znamenité spojení myšlenku, že demokracie je diskuse, s tou nevýratnou skutočnosťou, že každé vládnutie je diktát vôle. On také ukázal, že i demokratický držiteľ politickej moci dovede spolupracovať s odborníkmi tak, že jim diktuje hlavné smernice, podľa nichž oni vytvoria do podrobnosti zákony a inštituce, jak to kdysi dával prvý moderný diktátor, konsul Bonaparte, sdeľávaže s učeními právnikmi Code Napoleon. Ale práve to vše je u demokratického politika mnohem težší a složitější než u diktátora. Proto asi Švehla říkal, že politika je umění. On sám určité byl velikým umělcem demokratického vládnutí.

SLÁVNA INŠTALÁCIA REKTORA UNIVERZITY KOMENSKÉHO V BRATISLAVE. Auditorium maximum univerzity Komenského a v ňom shromaždené obecenstvo — predstavitelia fakult, vojska, cirkve, štátnych a samosprávnych úradov rôznych korporácií a početne študentstvo — bolo dňa 7. decembra o 11. hod. dopoluďnia svedkom slávnostnej inštalácie nového rektora univerzity prof. Ph. Dr. a JUDr. Bohuša *Tomsu*. Slávnostnej i preto, že sa jej zúčastnili i dvaja aktívni ministri a to: minister zahraničia dr. Eduard Beneš a minister školstva Dr. Ivan Déer. — Odstupujúci rektor prof. Dr. V. Reinsberg v bohatej zpráve o činnosti za minulý rok uviedol pozoruhodné dáta: Prof. sbor univ. v r. 1932/33 mal 102 členov. Poslucháčov v zmmnom sem. bolo zapísaných 2395, v letnom 2.076 (z toho cudz. 231). Na právnickej fakulte bolo promováných 98, na lekárskej 44 (cudz. 5) a na filozofickej 17 absolventov. Štipendií rovným dielom krajinou a Mšano bolo udelené spolu 840.000 Kč pre 518 poslucháčov. Univ. knižnica má nateraz viac ako štvrt miliona sväzkov — z toho oddelenie slovenské 16.288. Zmieniac sa o naliehavosti stavby univ. mesta znovu prehlásil, že Komenského univerzita je zo všetkých vysokých škôl nejmizernejšie umiestnená a vybavená. Kultúrny jej život vidí hatený i v tom, že riadne dotácie boly podstatne zmenšené a zastavená akákoľvek výplata mimoriadnych. Položky štud. soc. pečlivosti boly hlboko snižené a zastavené honorovanie lekt. cvičení. Apeluje na polit. demokráciu, aby sa zasadila, žeby vysoké školstvo ostalo živou súčasťou našej demokracie a nemuselo sa obracať na dobročinnosť ľudí. Mládeži venoval slová: »Stretol som sa u Vás s porozumením pre Vaše povinnosti akad. občana. Prial by som si vrele, abyste svoje akademické roky venovali čo najviac odborným štúdiám, dokiaľ máte k tomu na univerzite príležitosť, bude ziaďať od Vás odborné znalosti. Roky po štúdiu dajú Vám dosti príležitosti, aby ste sa uplatnili vo verejnej správe, v správe vecí politických. Len hlboké odborné vzdelanie predchnuté mravným mysľom pre celok môžu Vám zaistiť ako existenciu tak i postavenie v ľudskej spoločnosti«. Potom predstavil a uvietol v úrad nového rektora prof. Dr. B. *Tomsu* (rodák z Nového Bydžova, doktor všetkých práv a filozofie, čestný doktor univ. v Padove, prof. právnej filozofie, habilit. dňa 27. doc. 1920 na Karlovej univ. v Prahe, od r. 1921 mimor. a od r. 1926 riadny prof. na Komenského univ. v Bratislave) a prial mu sily k úspešnej správe univerzity. Po vykonanej prísaha a prevzatí rekt. insígníí J. M. prof. Dr. *Tomsa* poďakoval prítomným za účasť (medzi ktorými je i jeho býv. prof. Beneš) a k akad. mládeži obrátil sa slovami: »Chcem byť rektorom i z Vašej dôvery. Verím vo Vaše srdce a vo Vaš rozum. Nie je vylúčené, že čakajú nás fažké zápašy o to, čo naša univerzita potrebuje. Slovensko trpelo viac ako druhé zeme a je preto spravvedlivé, aby dostalo väčšej podpory. Chcem, aby ste vo mne videli nielen učiteľa, ale i priateľa.« Tématom jeho vstupnej prednášky bola »Križa moderného štátu«, ktorej hlavné myšlienky uverejňujeme na inom mieste. Po nej bol pozdravený zástupcom študentstva (SSŠ. Právník a Vysokošk. sduž. pre Spol. národov). Počas slávnosti účinkovalo akad. Spev. sduženie. Ním zaspievané št. hymny boly posledným bodom tak veľkolepej slávnosti. M. Josko.

OSOBNÍ. 15. ledna 1934 dožije se docent právnické fakulty Masarykovy university v Brně a poslanec Dr. Jaroslav Stránský padesáti let. — Senátní president Nejvyššího správního soudu Dr. J. V. Bohuslav dožil se 12. prosince 1933 sedmdesáti let. Žije na odpočinku, ale stále se věnuje redakci známé Sbírký, obecně po něm nazývané. Ča.

ZE SBÍRKY ZÁKONŮ A NAŘÍZENÍ. Vládní nařízení č. 203 zavedlo registraci obchodů s obilím u plodinových burs; ohlašovací povinnost má kupující. Vládní nařízení č. 213 činí opatření pro přiměřenou úpravu cen domácího přebytečného obilí (pšenice). Pod čís. 219 byla vyhlášena průměrná cena obilí za dobu červenec—listopad 1933 (k vůli úpravě pachotného). — Nařízení č. 204 jedná o otiscích a štočích ochranných známek. — Zákon č. 205 posunuje splatnost starých závazků státních zaměstnanců o dobu, po kterou byla odsunuta výplata jejich služebních požitků. — Zákonem č. 206 byla prodloužena mimořádná nařizovací moc vlády do 30. června 1934 a modifikována tím způsobem, že napříště lze vydávati vládní nařízení též ku provedení a v mezích nařízení vydaných podle zákona čís. 95/1933. — Pod čís. 207 vydáno další vládní nařízení ke kartelovému zákonu. — Číslo 208 je vyhláška o rozšíření působnosti smlouvy o právní pomoci s Velkou Británií, č. 209 Úmluva o sociálním pojištění s Německem, č. 212 interpretační protokol k obchodní úmluvě s Polskem, č. 216 vyhláška o prodloužení platnosti dohody o úpravě obchodních styků s Polskem, 218 Smlouva o hraničních vodních tocích a úpravě hranic s Německem a č. 221 vyhláška o prozatímní platnosti dodatkového hospodářského ujednání s Německem. — Nařízením čís. 210 byla vydána nová služební instrukce a jednací řád pro brigádní a divisní soudy. — Pod čís. 211 bylo vyhlášeno udělení železniční koncese Svinov—Kyjovice. — Nař. č. 214 pojednává o správě soudních i správních depositů v poštovní spořitelny. — Nařízením čís. 215 je normováno zpracování žita na lih v době 1933—34. — Vyhláškou č. 217 bylo zrušeno policejní komisařství v Rožňavě. — Nařízení č. 220 snižuje ceny uhlí pro domácí otop do 30. dubna 1934. — Pod čís. 222 byly vyhlášeny nové celní sazby na másto a sádlo. —ý.

IN MEMORIAM. 30. listopadu 1933 zemřel v Lausanne N. S. Žekulin, docent ruské právnické fakulty v Praze a docent Vysoké školy obchodní v Praze. Byl z té řady ruských emigrantů, kteří záhy těsněji splynuli s českým prostředím a nalezše tu svůj druhý domov, věnovali mu své síly. Žekulinovou prací dostalo se nám i studie o československé měně (1927). Zemřel mlád, bylo mu 43 let a v cizině hledal vyléčení z plicního neduhu. Ča.

VÝROČÍ. 28. ledna 1934 uplyne patnáct let od vydání zákona, jímž se zřizuje v Brně druhá česká universita Masarykova. Tímto zákonem se splnil požadavek českého národa, pro který usiloval všemi silami a pro který i krev byla prolita. Tak byla založena i druhá právnická fakulta, jež však zahájila činnost až na podzim r. 1919. Sluší jen vzpomínouti, že tento zákon má důležité ustanovení, že Masarykova universita má býti umístěna v definitivních budovách do r. 1930. K čemuž možno konstatovati, že r. 1930 neměla ani jedné a v roce 1934 jedinou — právnickou fakultu — v níž byl umístěn vedle právnické fakulty rektorát, kvestura, zkušební komise pro středoškolské profesory, lektorát tělesné výchovy, lektorát šermířství (!), což divu, že málem se nenašlo místo pro ústav kriminalistický, který musil už vzít za vděk někdejší chodbou. Než ani tato jediná dosud definitivní budova Masarykovy university není už celá věnována účelům universitním, když nevzpomínáme toho, že zmíněný lektorát tělesné výchovy je vlastně institucí všem vysokým školám společnou, neboť rozhodnutím ministerstva školství bylo celé třetí patro této budovy přiděleno odboru architektury české techniky. A konečně sluší se vůbec při výroční vzpomínce zaznamenat, že za 15 let několikráte a naposledy dokonce usnesením parlamentní komise měla býti tato Masarykova universita, tak dlouho želaná a tak těžce vybojovaná, zbavena dvou fakult, filosofické a přírodovědecké? Ne, raději nevzpomínat vůbec jubilea za takových podmínek. —

VLIV OBCHODŮ POJIŠTOVEN V ČSR NA PLATEBNÍ BILANCI STATU. V posledním čísle »Pojistného obzoru« (čís. 139, roč. XII.) zabývá se Ing. Keclík v článku nadepsaném »Účast zahraničních pojišto-

ven na domácím trhu« vlivem, který mají cizozemské pojišťovny, obchodující na území našeho státu na platební bilanci. Článek je tím zajímavější, že jde o obor, který nebyl z uvedeného hlediska dosud podrobně hodnocen.

Pojištění jako reální hodnota jest předmětem obchodu, tedy i předmětem obchodu mezinárodního. Ačkoliv mezistátní obchody zbožím hmotným v nynější době světové krise klesly na nejmenší míru, mezinárodní obchod na poli pojišťovatelství rozvíjí se v neztenčené míře. Hlavní důvod, proč mezinárodní obchod v pojišťování vykazuje stabilitu, jest nutnost dělení rizika a odevzdávání podílů spolunositelům pojistné ochrany (spolupojišťovateli nebo zajišťovateli), což u nás děje se zajišťováním hlavně u zahraničních pojišťoven pro nedostatek vlastních zajišťoven, případně pro výhodnější podmínky zajištění v cizině. Tímto způsobem dostává se zahraniční zajišťovatel nepřímý na domácí trh. Toto bývá také obvyklý způsob u většiny evropských států, kterým se cizí pojišťovny (zajišťovny) dostávají na jejich trh a také vlastně jediný způsob, kterým se naše pojišťovny jako spolupojišťovatelé (zajišťovatelé) dostávají na cizí trh.

Druhý způsob, jakým se dostávají cizozemské pojišťovny na domácí trhy, je ten, že zahraniční ústavy provozují přímo uzavírání obchodů, a to získáváním koncese. V našem státě jsou cizí pojišťovny přímým i nepřímým obchodem nejsilněji zastoupeny ze všech států evropských. Přímé provozování pojišťování u nás vede cizí ústavy k tomu, že odvádí své ústředně do ciziny — kde samozřejmě pojišťují — i docílené zisky z vlastní produkce za pojistnou ochranu k nám vlastně dovezenou, čímž přirozeně působí nepříznivě na platební bilanci státu, stejně jako dovoz hmotného zboží a tím povinnost platiti do ciziny.

Aby autor ciferně ukázal, jaký jest poměr mezi domácí a cizí produkcí v našem státě, uvádí odděleně podle oboru pojištění (životního a škodového) statistická data, vydaná Státním úřadem statistickým o obchodování pojišťoven v ČSR za r. 1931. Podle těchto dat poněkud upravených autorem článku činil příjem z produkce životního obchodu domácích pojišťoven v r. 1931 Kč 420,531.000.—. Z této produkce životního obchodu odevzdaly domácí pojišťovny do zajištění domácím zajišťovatelům Kč 23,851.000.— a zahraničním zajišťovatelům Kč 98,849.000.—. Příjem z produkce domácích pojišťoven škodového pojištění činil v roce 1931 Kč 827,828.000.—. Z toho odevzdaly domácí pojišťovny do zajištění domácím ústavům celkem Kč 198,213.000, zdejšími filiálkami zahraničí. pojišťoven Kč 6,948.000.— a cizím pojišťovnám do zahraničí 268,497.000 Kč.

Cizozemské pojišťovny získaly naproti tomu na území našeho státu přímým provozováním životního pojištění celkový příjem na pojistném v roce 1931 Kč 362,476.000.— a do zajištění byl jim, jak shora uvedeno, odevzdán podíl s prémie Kč 98,849.000.—, takže připadá na cizí produkci životního obchodu v našem státě pojistné Kč 461,325.00.—. Vynáší tudíž cizí produkce životního obchodu o Kč 40,794.000.— větší příjem pojistného než produkce domácí.

Cizí produkce škodového obchodu vynesla na pojist. 511,887.000 Kč, je tedy menší značně než produkce v těchto oborech získaná domácími pojišťovnami v přímém obchodu.

Po sdělení statistických dat ukazuje autor blíže, jak se jeví pojišťovatelská činnost všech pojišťoven v platební bilanci státu. S hlediska platební bilance státu jest rozhodující poměr dovozu a vývozu pojistné ochrany, jak je tomu při dovozu a vývozu hmotného zboží. I když podle velikosti pojistného samého za dovezenou nebo vyvezenou pojistnou ochranu nelze přesně určit velikost salda platební bilance pojišťovatelství, přece jen možno odhadnouti, jak se tato bilance platební vytváří. Tu nutno jistě zdůrazniti, že každé zajištění u zahraničního pojišťovatele je dovozem pojistné ochrany a tudíž vývozem užítku (úplaty, čistého zisku a pod.) z pojištění stejně jako jest dovozem pojistné ochrany i přímé pojištění uzavřené u cizí pojišťovny. Naproti tomu jest vývozem po-

jistné ochrany a tudíž dovozem užítka z pojištění jsou všechna pojištění, uzavřená domácími pojišťovnami v cizině ať přímou akvisicí neb zajištěním. Podle uvedených výsledků úřední statistiky byl dle Ing. Keclíka dovoz pojistné ochrany vyjádřený velikostí pojistného v životním odboru v roce 1931	Kč 433,114.000.—
ve škodovém odboru	Kč 452,344.000.—
celkem	<u>Kč 885.488.000.—</u>

Naproti tomu vývoz pojistné ochrany našimi domácími ústavy stejně vyjádřený v životním odboru	Kč 24,014.000.—
a ve škodovém odboru	Kč 149,661.000.—
celkem pouze	<u>Kč 173,675.000.—</u>

Z těchto cifer je zřejmá ohromná převa ha cizího pojišťovacího obchodu v našem státě nad obchodem domácích pojišťoven doma i v cizině, což má nutně za důsledek neobyčejně tíživé zhoršení naší platební bilance, i když — jak poznamenává Ing. Keclík — ne v tom rozsahu, v jakém se jeví schodek vyvezeného a dovezeného pojistného, ježto z pojistné prémie nutno uhraditi náhrady pojištěncům a náklady pojišťovny. Naproti tomu dlužno uvážiti, že filiálky zahraničních pojišťoven v jiných státech již tím, že mají možnost provozovati přímý obchod, který je vždy výnosnější, zúčastňují se významným způsobem hospodářského života státu i v jiných oborech, nehledíc ani k tomu, že rozšířením činnosti na oblast cizího státu zvětšují svou obchodní základnu a nabývají zde větší konkurenční schopnosti proti ústavům, které jsou omezeny toliko na domácí trh.

Podle zpráv Státního úřadu statistického o platební bilanci zahraničního obchodu pojišťovatelského za léta 1925 až 1931 činí za těchto 7 let pasivum platební bilance Kč 243,000.000.—, t. j. již po odečtení výplat náhrad a uhrazení režie, tedy čistý obnos, který odplynul z našeho pojišťovacího trhu do ciziny.

Z uvedených cifer je tedy jasné, jak mimořádně nepříznivá je situace čs. pojišťovnictví s hlediska platební bilance státu. Myslím, že by bylo na místě, aby státní správa blíže se zabývala příčinami, které tak nepříznivě působí na naše domácí pojišťovnictví a státní platební bilanci a snažila se zabrániti v mezích skutečnosti, že pojišťovatelský obchod nelze omezovati hranicemi státu, aby zhoršování již dále nepokračovalo. Prvním krokem k nápravě by bylo, jak Ing. Keclík správně uvádí, pomoci nepřímému obchodu našich pojišťoven, aby cizí pojišťovny vyhledávaly naše domácí zajišťovatele tím, že by bylo zrušeno nepřiměřeně vysoké poplatkové zatížení dle zák. č. 31 (1920 Sb. z. a n.), které činí zajišťování u našich ústavů ve větším rozsahu nemožným. Dr. L. K.

NAŠE ÚŘEDNÍ ČEŠTINA ZANIKLA. Aby se však nikdo z našich čtenářů nelekl tohoto nekrologového nadpisu, nejde tu o vlastní naši úřední češtinu, ač některé příznaky by nasvědčovaly určitému předchobí, ale o časopis tohoto jména, list velmi záslužný, který pečlivě (a nikoliv brusičsky) razil cestu novému českému úřednímu názvosloví. Časopis stal se další obětí krise, jež doléhá těžce na všechny časopisy. vr.

DOHODA MEZI ÚSTŘEDNÍ SOCIÁLNÍ POJIŠŤOVNOU A ÚSTŘEDNÍ BRATRskou POKLADNOU O PŘEVODNÍCH ČÁSTKÁCH. Zákon o pojištění zaměstnanců pro případ nemoci, invalidity a stáří č. 221/1924 ve znění zákona č. 184/1928 ustanovuje v § 242, že při přestupech zaměstnanců, pojištěných podle tohoto zákona, do zaměstnání podléhajícího pojištění podle zákona o pojištění u báňských bratrských pokladen č. 242/1922 jest použití obdobně ustanovení §§ 240 a 241 zák. č. 221/1924; ustanovení těchto §§ upravují vydání převodních částek při přestupech zaměstnanců státu a jiných nucených svazků územních nebo zájmových k Ústřední sociální pojišťovně nebo při přestupech zaměstnanců z pensijního pojištění k Ústřední sociální pojišťovně a opačně. Vydávání převodních částek Ústřední bratrskou pokladnou narazilo na obtíže, a to

hlavně proto, ježto provisijní pojištění hornické spočívá na systému rozvrhovém, naproti tomu invalidní a starobní pojištění zaměstnanců na systému kapitálovém. Ústřední bratrská pokladna dosud ani neodevzdávala ani nepřijímala převodní částky. Tomuto nezákonnému stavu byla učiněna přítrž výnosem ministerstva sociální péče ze dne 28. ledna 1933, č. 13.876/IV/3/1932, v němž bylo jasně vysloveno, že § 242 zák. č. 221/1924 ukládá zúčastněným nositelům pojištění povinnost ku převodu převodních částek v případě vzájemného přestupu pojištěnců. Podle tohoto výnosu ministerstva sociální péče uzavřela Ústřední sociální pojišťovna s Ústřední bratrskou pokladnou dohodu, která upravuje vzájemné vydávání převodních částek tam, kde nastal pojistný případ. Tato dohoda byla již také schválena ministerstvem sociální péče. Podle této dohody započítávají se bývalým horníkům, kteří vstoupili do invalidního a starobního pojištění, příspěvkové doby získané v bratrském pojištění hornickém do 30. září 1924 ve třídě Aa invalidního pojištění a od 1. října 1924 ve třídě D. Při přestupech zaměstnanců z invalidního a starobního pojištění do pojištění bratrského respektuje se doba invalidního a starobního pojištění tím způsobem, že tato doba započítává se do čekací doby podle zákona o bratrském pojištění hornickém a jestliže tato doba překročí čekací dobu, započítávají se zvyšovací částky podle §u 111 zák. č. 221/1924 k důchodu, který náleží z bratrského pojištění.

Dr. Jindřich.

V ČEM JE TŘEBA REFORMOVAT PŘEDPISY O SOUKROMÝCH POJIŠTOVNÁCH bylo tématem přednášky, kterou proslovil dne 30. listopadu 1933 Dr. František Kubíček v rámci šestého cyklu přednášek na paměť profesora Josefa Beneše na českém vysokém učení technickém v Praze. Tato přednáška obírající se dnes tak aktuálním tématem, těšila se velké pozornosti nejen čistě odborných kruhů, ale i širší veřejnosti a jest proto vhodno, zvláště vzhledem na právě projednávané osnovy zákona o smlouvě pojistné, abychom o ní alespoň stručně referovali. Ve své přednášce zabýval se Dr. Kubíček, jak již dané téma naznačuje, de lege ferenda zákonnými předpisy, týkající se zakládání, zařízení a hospodaření pojišťoven, dozorem nad nimi, tedy vesměs předpisy veřejného práva. Tyto předpisy obsaženy jsou u nás v t. zv. pojišťovacím regulativu z 5. III. 1896 č. 31 ř. z., resp. v novém zákoně r. 1922 č. 65 Sb. z. a n., platným pro území Slovenska a Podk. Rusi. Jde tedy o platnost zákona, který byl již dávno předtižen hospodářským vývojem, čehož si byla vědoma již býv. rakouská vláda, která již v r. 1905 předložila velmi pečlivě připravenou osnovu nového zákona o pojišťovnách. Ačkoliv osnova tato se nikdy nestala zákonem, jest tak důkladně propracovaná, že i dnešnímu zákonodárci bude důležitým vodítkem při nové zákonné úpravě této materie. Osnova výslovně ponechávala volně úvaze dozorcího úřadu udělení státní koncese domácí pojišťovně a připuštění k obchodování společnosti cizozemských. Nová úprava otázky koncesní stala se nálezem Nejvyššího správního soudu z 11. XI. 1932 č. 16905 velmi naléhavou, ježto Nejvyšší správní soud tímto nálezem úplně v rozporu se svými dřívějšími nálezy i nálezy bývalého rakouského nejvyššího správ. dvoru přijal právní názor, dle něhož nemůže býti odpiráno zřízení domácí pojišťovny, ani připuštění cizozemské pojišťovny, splní-li prostě podmínky pro zřízení pojišťoven zákonem předepsané. Rečnick zdůraznil, že takové omezení rozhodovacího práva dozorcího úřadu (v daném případě ministerstva vnitra) znamená vážné nebezpečí pro domácí pojišťovací trh, který by mohl býti do té míry přeplněn pojišťovnami, že by to mohlo ohroziti i zájmy zdejších pojištníků, což přirozeně nemůže a nesmí dozorcí úřad připustiti. Je tedy reforma v otázce koncesní velmi naléhavá.

Rečnick se dále v přednášce zabýval velmi podrobně materiálně státním dozorem nad pojišťovnami, kterému podléhají všechny pojišťovny ve svém hospodaření s hlediska finanční bezpečnosti a splnitelnosti svých závazků. V této věci podal rečnick velmi cenný přehled o tom, jak jest otázka státního dozoru upravena v jiných státech evropských, kde téměř všude nalezneme přísnější předpisy, než jest tomu u našeho pojišťovacího regulativu. Je to především otázka zachování jmění pojišťoven pro plnění

účelů a funkcí pojistných, prohlášení nastřádaných premiových rezerv za registrované jmění fondové, zásada přednostního práva pojistníků na toto jmění za trvání a zániku pojišťoven a úprava garancí řádného provozu se stanoviska stále splnitelnosti závazků. I když zásada odděleného a přesného vedení premiových rezerv v životním pojištění došla dostatečného výrazu v nynějším regulativu, považuje řečník za nezbytné doplniti dosavadní předpisy novými ustanoveními o zániku pojišťovny likvidací a zejména konkursem. V tomto směru žádá, aby stejně, jak jest tomu u ostatních evropských států, byla nastřádaná premiová reserva v životním pojištění považována za statek svěřený pojišťovně a aby tvořila proto v případě konkursu zvláštní podstatu, z níž by se především uspokojili nároky pojištěnců na splatné kapitály, pak čekatelské nároky ze smluv pojistných a teprve v třetí řadě ostatní věřitelé.

Tento požadavek uskutečnil také senát Národního shromáždění při projednávání obnovy zákona o pojistné smlouvě, vřadiv příslušné ustanovení do odst. 4. § 21 osnovy a přijav zároveň resoluci o zavedení zvláštních odděleně vedených rejstříků úhradových hodnot z pojišťovacích smluv, jak jest tomu u ostatních států evropských. Ústavní výbor z důvodů ne dost pochopitelných toto ustanovení pro bezpečnost a důvěru pojištění tak důležité škrtl.

V dalším průběhu přednášky upozornil řečník na nedostatek trestních sankcí pro splnění nařízených opatření dozorcím úřadem. Jest zajímavé, že naše spolkové i obchodní zákony znají jen jednu sankci — rozpuštění společnosti — tedy opatření úplně krajního rázu, ku kterému nelze již v zájmu pojištěnců prakticky sáhnouti. Zde navrhována jest řada trestních ustanovení, jak jí uvádí osnova z r. 1905, jejíž přesné vypočtení by přesahovalo rámec tohoto referátu.

V závěru své přednášky zabýval se řečník početními podklady pro výpočet sazeb a premiových rezerv, bilancováním cenných papírů a konečně poplatky, jimiž státní správa zatěžuje pojišťovací smlouvy, které označuje řečník za velmi tíživé a zejména poplatky ze smluv zajišťovacích za přímo znemožňující zajišťování u našich domácích ústavů, čímž přirozeně odplyne mnoho peněz do ciziny.

Přednáška byla vydána též tiskem jako separátní otisk Čsl. assekuráčních listů.
Dr. L. K.

POKLES NEZAMĚSTNANOSTI. Podle »Zpráv Národní banky československé« nastal ve všech státech mimo Nový Zeeland značný pokles nezaměstnanosti od počátku tohoto roku. Také u porovnání se stavem před rokem jeví se značný pokles nezaměstnanosti v Anglii, Belgii, Dánsku, Estonsku, Francii, Gdansk, Itálii, Lotyšsku, Maďarsku, Německu, Polsku a Rumunsku a mimo Evropu v Australii, v Japonsku a ve Spojených státech amerických. Naproti tomu vzrostla nezaměstnanost proti stejnému období loňského roku v Bulharsku, Československu, Finsku, Jugoslavii, Norsku, Rakousku, Švédsku a Švýcarech, mimo Evropu pak v Kanadě a na Novém Zeelandě. Nezaměstnanosti letos od počátku roku ubývá všude bez ohledu na to, o jaký stát jde, a to měrou vyšší než je tomu obvykle vzhledem k sezonní změně jiných let. Kromě toho nezaměstnanost se za uplynulých 12 měsíců měnila zcela neodvisle od toho, jde-li o stát se stálou měnou nebo s měnou znehodnocenou.

Dr. Jindřich.

350 LET KALENDÁŘE. Na 6. leden 1934, t. j. na svátek Tří králů pro Čechy, na 12. leden pro Slezsko, na 3. říjen pro Moravu a na 22. leden 1937 pro Slovensko (resp. Uhry) připadá zvláštní jubileum: 350. výročí reformy juliánského kalendáře papežem Řehořem XIII., podle něhož nový náš kalendář nazývá se »gregoriánským«. Vlastní reforma, její důvody i historie, která také prošla známým koncilem kostnickým (reformu uvedl tam na přetřes kardinál Petrus de Alliaco a Nicolaus Cusanus), je dostatečně známa: středověcí astronomové přišli k poznání, že kalendář juliánský vypočetl tropický rok delší než ve skutečnosti je a tak oslavy rovnodennosti i všechny pohyblivé svátky na nich závislé se

zpožďovaly proti skutečnému stavu. Osud juliánskému kalendáři připravil vědecký pokrok. Definitivní rozhodnutí učinil tridentský koncil, proslavený reformními snahami a uložil papeži, aby reformu realizoval. Návrh pochází od Aloisia Lilia a Řehoř XIII. po projednání návrhu nejpřednějšími universitami a zvláštní komisí své rozhodnutí oznámil bullou »Inter gravissimas« ze dne 24. února 1582. Ale tehdy nebylo technických vymožeností našeho věku a tak jednak panovníci neprovedli ve všech státech, ba ani ve všech zemích téhož státu reformu v týž den a jednak tato »papežská« reforma narazila na zřejmý odpor stavů. Nejen protestanté měli námitky proti reformě z náboženských hledisek, nýbrž i naši stavové moravští, kteří se opřeli jí s hlediska ústavního, oporující, že podobná reforma nemůže býti provedena jen z vůle panovníkovy pouhým mandátem. Čeští a slezští neměli těch námitek a tak se reforma odbyla zde dříve než na Moravě.*) Už tato stránka je zajímavá s hlediska právního, zajímavější je ještě, že vypuštěním deseti dnů, takže na příklad hned po půlnoci 6. ledna nastal 17. leden a pod., jistě silně byly dotčeny právní a hlavně soukromoprávní poměry. Byla to tedy reforma velmi radikální a pouze méně komplikované poměry tehdejší mohly snést ji bez větších otřesů. Ale jistě se dotkla na příklad dlužníků a tak vlastně nesmí nás udivit stálý odpor některých vrstev. Vždyť ještě zák. čl. XLV.: 1599 v Uhrách musil na užívání starého kalendáře stanovit pokutu 1000 zlatých a v Německu protestanti dokonce ustoupili od svého odporu až 1775. Reforma gregoriánská byla poslední dosavadní reforma kalendářová a už i z toho mála naznačeného je viděti její velikou právní důležitost. Historia vitae magistra; reforma kalendáře, po které se volá v naší době, nepůjde také lehce úměrně k tomu, jak stoupla od 1582 spletitost hospodářských poměrů. Vynechat tak snadno deset dní prostým škterem v kalendáři bez zvláštních přechodných opatření a bez valných otřesů v životě právním i hospodářském, šlo tedy v XVI. stol., nikoliv už dnes. Ča.

ÚMLUVA MEZI NĚMECKEM A POLSKEM O SOCIÁLNÍM POJIŠTĚNÍ byla ratifikována a vstoupila dne 1. září 1933 v účinnost. Úmluva se vztahuje na pojištění nemocenské, úrazové, invalidní, zaměstnanecké (pensijní) a na pojištění hornické. Až na výjimky platí, že při provádění sociálního pojištění používá se pravidelně předpisů toho státu, kde je vykonáváno zaměstnání, pojištěním povinné; platí tedy zásada territoriality. S příslušníky jednoho státu zachází se stejně jako s příslušníky státu druhého; pobyt v druhém státě se nepovažuje za pobyt v cizině. Povinnost placení dávek může převzít také nositel pojištění druhého státu, zaplatí-li se příslušný úhradový kapitál. Nositelé pojištění, úřady i soudy sociálního pojištění jsou povinny poskytovat si vzájemně pomoc tak, jako kdyby šlo o vlastní pojištěnce, resp. státní příslušníky; knsulové obou států jsou oprávněni zastupovati bez zvláštní plné moci své státní příslušníky.

V *pojištění invalidním* sčítají se příspěvkové doby; ze základní částky, z přídatku na děti, jakož i ze státního příspěvku platí každý stát jen poměrnou část, shodující se s dokonalou příspěvkovou dobou v tom kterém státě. K tomuto poměrnému rozdělení pojistného břemene nedojde, nebylo-li dokonáno v jednom státě více než 26 příspěvkových týdnů nebo jestliže je nárok v jednom státě, naproti tomu v druhém státě by nebylo nároku. Opustí-li pojištěnec stát, ve kterém byl povinně pojištěn, může podle své volby dobrovolně pokračovati v pojištění v jednom nebo v druhém státě. Přípustnost dobrovolného pokračování v pojištění řídí se pak podle právních norem toho státu, kde chce pojištěnec dobrovolně v pojištění pokračovati. Při posuzování nároku na dobrovolné pokračování v pojištění sčítají se příspěvkové doby získané v obou státech. Důchody, které nedosahují určitých minim, mohou býti kapitalisovány; k žádosti oprávněné osoby musí býti místo těchto důchodů poskytnuto odbytné.

*) Výňatek z bully Inter gravissimas a mandát Rudolfa II. pro Čechy viz: Čáda: Vybrané prameny k práv. děj. středověr., str. 155, 156 ukázky čís. 102 a 103.

V *pojištění zaměstnaneckém (pensijním)* platí předpisy zcela obdobné s tou změnou, že v polském zaměstnaneckém pojištění běže se jako základní částka polovina zákonné základní částky a jako zvyšovací částka za každý rok prvých deseti let pojištění dvacetina základní částky. Z polského minimálního důchodu platí se jen poměrný díl. V *pojištění hornic-kém* platí obdobné zásady, ovšem s příslušnými změnami a úpravami, nutnými se zřetelem ku zvláštnímu charakteru a zvláštním poměrům tohoto pojištění.

Dr. Jindřich.

AKCIOVÉ PRÁVO V JUGOSLAVII doznalo za poslední 4 léta některých změn.*) Jednak v souvislosti se zákony týkajícími se reformy administrativní (rozdělení státu na banoviny), jednak zákony speciálními. Změny týkají se především *zřizování* nových společností, *dozoru* nad společnostmi, předpisů o *zastoupení* na valných hromadách a *bilancování* cenných papírů.

Povolení ku *zřízení* akciových společností uděluje zpravidla ministerstvo obchodu a průmyslu, nyní též úřady bankové. Povolení ministerstva obchodu je třeba zejména tam, kde jde o účast cizozemského kapitálu, dále hodlá-li se společnost zabývatí spracováním úspor (spořitelna) a vůbec tam, kde má býti akciový kapitál společnosti 10,000.000 dinárů nebo více. Souhlasu ministerstva je třeba též k fusím, zvýšení nebo snížení akciového kapitálu s výjimkou zvýšení včetně do 2,500.000 dinárů, k založení pojišťovacích společností a pod. Jinak udělují povolení bankové úřady.

Dozor nad akciovými společnostmi (spolu nad společnostmi komanditními na akcie, společnostmi pojišťovacími, úvěrovými družstvy a pod.) vykonává též bankový úřad prostřednictvím jmenovaných stálých komisařů. Kromě toho mohou býti jmenováni též komisaři s právem dozorcím pouze pro určitou valnou hromadu. Mají to býti v prvé řadě státní úředníci. Jest však možno ve zvláštních případech se souhlasem ministerstva obchodu a průmyslu jmenovati též osoby jiné. Kontrola se může vztahovati na celé hospodaření společnosti, zejména zda činnost její odpovídá zákonným předpisům a stanovám a zda bilance a výroční účty jsou správné. Tuto otázku upravují podrobně prováděcí předpisy ministerstva obchodu a průmyslu č. 36.413/30 ze 4. prosince 1929.

Předpisy o *zastoupení* na valných hromadách byly upraveny zákonem z 31. ledna 1930. Společnostem jest ponecháno na vůli, aby tuto otázku upravily stanovami. Akcionář může zmocniti k zastupování na valné hromadě i neakcionáře, jeden zmocněnec může zastupovati i více akcionářů. Těmito předpisy doznalo hlubokých změn akciové právo srbské (platí též v Bosně a Chorvatsku), jež se značně lišilo od práva platného v Slovinsku a Dalmacii (akciový regulativ).

Do *bilancování* zasáhl zákon z 30. prosince 1931, týkající se bilancování cenných papírů, jež jsou v majetku společností. Jde však o opatření pouze dočasné a jen u státních papírů, jimiž jest rozuměti též zástavní listy a obligace státní Hypoteční banky. Zákon usměrňuje kursovní výkyvy cen těchto papírů. Rozdíl mezi cenou papírů, za níž byly nakoupeny a mezi kursovní cenou v poslední den obchodního roku při poklesu může býti buď odepsán nebo vyrovnán v bilanci na straně aktiv zvláštní položkou označenou jako »konto pro kursovní rozdíly státních cenných papírů«, načež se po pětinach toto konto dopisuje během následujících pěti let. Pokud jest v bilanci toto konto vyšší než rezervy, nesmí býti rozdělován čistý zisk a vyplácena dividenda. Ztráty vzniklé prodejem státních papírů se odepisují celé najednou.

Dr. Pošvár.

REFORMA SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ V RUMUNSKU. Sociální pojištění v Rumunsku bylo dosud částí celkové úpravy poměrů živnostenských a prů-

*) Viz blíže Milorad Zebič: »Die Neuerungen im jugoslavischen Aktienrecht«, Zeitschrift für Ostrecht, Berlin, sešit 10., roč. 1933.

myslových a bylo značně roztrženo již také proto, že na nynějším území rumunském platily různé zákony podle toho, o které území dnešního Rumunska šlo. Královským nařízením ze dne 18. května 1932 dostalo se rumunskému sociálnímu pojištění úpravy a sjednocení; toto nařízení uspořádalo hlavně jednotně nositele pojištění, nemocenské pojištění na původním území Rumunska a Besarabie a dále pojištění úrazové, invalidní a starobní. Zákonem ze dne 8. dubna 1933 bylo nově upraveno a jednotně uspořádáno pro celé státní území pojištění nemocenské, úrazové, pro případ mateřství, pojištění invalidní a pozůstalostní. Pojistná povinnost stanovená je pro všechny osoby zaměstnané ve veřejných nebo soukromých průmyslových nebo obchodních podnicích, nepřekročili-li její služební podniky určitou hranici, stanovenou Zemskou pojišťovací pokladnou. Pojištění nemocenské obsahuje nárok na dávky věcné a peněžité; dávky věcné zahrnují lékařské ošetření a léky. Nemocenská podpora poskytuje se 26 až 52 týdnů v roce. Nemocenské pojištění poskytuje také úmrtné, které činí 40ti až 60tinásobnou průměrnou denní mzdu pojištěncovu. Pojištění mateřské obsahuje nárok na lékařské ošetření a na ošetření porodní asistentkou, jakož i na podporu ve výši 50% průměrné mzdy za posledních 12 měsíců. Pojištění úrazové obsahuje nárok na lékařské ošetření, léky a jiné léčebné pomůcky, jakož i na podporu po dobu přechodné nezpůsobilosti k práci nebo na důchod v případě trvalé nezpůsobilosti k práci. Skončí-li úraz smrtí, mají pozůstalí nárok na úmrtné nebo na dočasný nebo trvalý důchod. Pojištění invalidní a starobní vztahuje se na všechny zaměstnance průmyslu, obchodu a na řemesla. Starobní důchod poskytuje se v 65 letech věku, bylo-li dokonáno v pojištění nejméně 1.200 příspěvkových týdnů a je stanoven pevnou částkou 6.000 lvů ročně. Nárok na důchod invalidní vzniká tehdy, jestliže nezpůsobilost k práci činí nejméně 66²/₃%. Invalidní důchod skládá se z částky základní, která se řídí podle mzdové třídy a z ročního přídatku ve výši 2 lvů za každý příspěvkový týden nad 200 příspěvkových týdnů. Invalidní důchodci budou účastni bezplatného lékařského ošetření. Vdova po důchodci obdrží 50% důchodu jejího manžela, pozůstalé děti do 18ti let 33¹/₃% téhož důchodu. Úhradou pojištění jsou příspěvky zaměstnanců a zaměstnavatelů, zvláštní příspěvek zaměstnavatelů, příspěvek státu a jiné event. příspěvky. Všecky příjmy plynou a jsou sloučeny v »Sociálně pojišťovací pokladně«, která hraří všechna rizika podle tohoto zákona. Příspěvky jsou stanoveny podle mzdových tříd a nemají přesahovati 6% průměrné mzdy každé mzdové třídy. Vlastními nositeli pojištění jsou okresní pokladny nebo vzájemné pomocné pokladny a Zemská pojišťovací pokladna.

Dr. Jindřich.

PROVÁDĚNÍ FRANCOUZSKÉHO SOCIÁLNÍHO POJIŠTĚNÍ. Zprávy francouzského ministerstva práce a sociální péče za rok 1933 obsahují první data o výsledcích provádění zákona o sociálním pojištěním ze dne 5. dubna 1928 ve znění zákona ze dne 30. dubna 1930, jenž vešel dne 1. července 1930 v účinnost.

Ku konci měsíce listopadu 1932 bylo celkem pojištěno 10,323.539 osob; z toho připadalo na povinné pojištěnce v povoláních nezemědělských 9,258.830 osob, v povolání zemědělském 920.789 osob; na dobrovolné pojištěnce v povoláních nezemědělských 18.160 osob, v povolání zemědělském 116.799 osob a v pojištění pro jednotlivá povolání 8.961 osob.

Na pojistném bylo zapláceno v jednotlivých letech:

v roce 1930 (od 1. července)	1.496,736.174 fr.
» 1932	3.562,401.339 fr.
» 1931	3.261,798.159 fr.

Dr. Jindřich.

MEZINÁRODNÍ SJEZD NEMOCENSKÉHO POJIŠTĚNÍ V PAŘÍŽI. V posledních dnech měsíce září zasedal v Paříži sjezd »Mezinárodní ústředny svazů nemocenských pojišťoven«. Sjezdu zúčastnilo se 17 států 150ti delegáty, kteří zastupovali 25 členských svazů a 7 svazů, které nejsou členy Mezinárodní ústředny svazu nemocenských pojišťoven. Celkem bylo za-

stoupeno svými delegáty 24 mil. pojištěnců. Říšskoněmecké svazy zastoupeny nebyly. Sjezd zabýval se těmito otázkami:

1. zprávou o činnosti Mezinárodní ústředny a zprávou o situaci nemocenského pojištění v jednotlivých státech;
2. návrhy na změnu stanov a jednacího řádu;
3. úpravou lékařské služby;
4. účastí nositelů invalidního a starobního pojištění na léčebné péči a na výstavbě léčebných zařízení.

Byly přijaty tři resoluce. První resoluce, která je rázu povšechného, doporučuje ponechání, resp. provedení obligatornosti nemocenského pojištění a žádá, aby jeho dávky ať v hotovosti nebo v naturalích nebyly omezovány, ježto jsou po většině minimální. Resoluce vyslovuje se také pro zahrnutí nezaměstnaných do sociálního pojištění a zdůrazňuje význam sociálního pojištění zvláště v době hospodářské krise. Resoluce běže na vědomí vystoupení Svazu nemocenských pojišťoven v Německu a žádá, aby bylo pokračováno v obraně sociálního pojištění a aby bylo pracováno na jeho rozšíření, jakož i aby byla utužena mezinárodní spolupráce na tomto poli.

Druhá resoluce zabývá se léčebnou péčí v sociálním pojištění, výlohami za lékařské ošetřování a systémy lékařské služby. Otázku systémů lékařské služby nelze dosud řešiti jednotně, nýbrž třeba přihlížeti k různým okolnostem jednotlivých států. Lékařská služba může býti nemocenskému pojištění zaručena jen trvalými dohodami mezi nositeli sociálního pojištění a lékaři. Na dodržení takových ujednání možno počítati jen tehdy, jsou-li závislá na naprosto svobodných rozhodnutích interesovaných stran. Resoluce doporučuje, aby styky mezi pojišťovnami a lékaři byly upraveny rámcovými smlouvami mezi svazy nemocenských pojišťoven a organisacemi lékařskými a kdyby k takovým smlouvám nemohlo dojiti, aby lékařská služba byla prováděna lékaři-úředníky. Kdyby ani tento způsob někde nebyl možný, mají nemocenské pojišťovny poskytovat místo lékařského ošetřování náhradu v hotovosti. Lékař musí býti ve vykonávání své služby zcela nezávislý. Ani požadavek, že lékařské ošetření musí se díti s ohledem na hospodářskou a finanční stránku pojišťovny, nesmí se dotýkati neodvislosti lékařovy. Speciality a preparáty zákonem chráněné zdražují ošetřování bez užitku pro pacienty a mají býti podle možnosti nahrazeny léky hospodárnějšími. Důkladná reforma v léčivech a plánovitý dohled nad jejich výrobou zlevnily by pojištění a přivodily by uspokojící rozřešení otázky předpisů specialit a preparátů. Příspěvek pojištěnců na výlohy za léčiva, pokud se někde vyžaduje, mohl by podstatně zhoršiti ošetření hospodářsky nejslabších vrstev pojištěneckých. Příspěvek tento měl by býti minimální a neměl by nikde převyšovati 10% hodnoty výlohy za léčení. Lékař má býti úplně neodvislý také při rozhodování o pracovní neschopnosti. Zákonná ustanovení o zachování lékařského tajemství mají býti všude zachovávána i v sociálním pojištění. S lékaři bylo by nejvhodnější sjednati honorování výměrkem vzhledem ke kolektivnímu charakteru nuceného sociálního pojištění. Kontrola lékařské služby má se týkati pouze účelnosti léčby a rozhodování o pracovní schopnosti; správnost diagnosy a léčebný plán nemá býti předmětem kontroly, neboť lékař musí býti zcela neodvislý a musí mít pocit plné odpovědnosti. Pro nemocenské pojištění a pro sociální pojištění vůbec musejí býti lékaři zvláště vychovávaní. Bude zapotřebí zvláštních kursů pro lékaře; jako hlavní předměty jsou navrhovány:

1. mezinárodní a národní zákonodárství sociálně pojišťovací;
2. sociální příčiny a profylaxe lidových nemocí a akutních sdělných nemocí;
3. hygiena nemocí z práce a z povolání, pracovních úrazů, profylaxe pracovních úrazů a ochrana práce;
4. speciální lékařské otázky, jako rozhodování o pracovní neschopnosti, rozpoznávání simulací, účelné lékařské ošetření atd.

Třetí resoluce týká se spolupráce nositelů dlouhodobého pojištění důchodového při zřizování různých zdravotnických opatření. Doporučuje

se zvláště poskytovat finanční pomoc ústavům zdravotním a sociálním a ukládati část jmění v zápujčkách veřejných. Sociálně pojišťovací ústavy měly by užívat zdravotní zařízení již existující a zakládati svá vlastní zdravotní zařízení, dovoluje-li to jejich finanční situace; v tomto případě otázka rozdělení povinností mezi nositeli pojištění nemocenského a nositeli dlouhodobého pojištění důchodového je závislou od závazků, které ukládá zákon jednotlivých států různým nositelům tohoto pojištění, pokud se týče jednotlivých léčebných dávek. Konečně se doporučuje spolupráce ústavů sociálního pojištění na rozšíření zdravotních zařízení buď poskytováním zápujček veřejným korporacím anebo zakládáním vlastních zdravotních zařízení.

Dr. Jindřich.

PROGRAM MEZINÁRODNÍ KONFERENCE PRÁCE V ROCE 1934.

Podle sdělení Mezinárodního úřadu práce má se Mezinárodní konference práce, která má být zahájena 11. května 1934, zabývatí těmito otázkami:

1. Zkrácení pracovní doby na 40 hodin týdně (druhé čtení).
2. Pojištění proti nezaměstnanosti a různé druhy péče o nezaměstnané (druhé čtení).
3. Úprava klidu práce a střídání pracovních směn v automatické výrobě tabulového skla (druhé čtení).
4. Zachování čekacích dob v invalidním, starobním a pozůstalostním pojištění pro dělníky, kteří přesídlí z jedné země do druhé (první čtení).
5. Částečná revize (rozšíření) úmluvy o náhradě za nemocí z povolání.
6. Zaměstnávání žen pracemi pod povrchem v dolech (první čtení).
7. Částečná revize úmluvy o noční práci žen.

Prvá tři čísla programu byla projednávána již na Mezinárodní konferenci práce v r. 1933 v prvním čtení a bylo rozhodnuto, že mají být vyřízeny v roce 1934 přijetím úmluvy nebo doporučení.

O zachování nároků v sociálním pojištění bude konferenci předložena zpráva o stavu zákonodárství a o praxi v různých státech. Konference pak rozhodne, zda otázka má být definitivně řešena; k definitivnímu řešení došlo by ovšem až v roce 1935, ježto platí zásada dvojího čtení.

Částečná revize úmluvy o odškodnění nemocí z povolání je připravena tak, aby mohla být konferencí definitivně vyřízena ihned. Seznam nemocí z povolání, které mají být odškodňovány, má být rozšířen o několik dalších nemocí.

O zaměstnávání žen pracemi pod povrchem v dole má být provedeno první čtení; bude-li rozhodnuto o mezinárodní úpravě této otázky kladně, byla by provedena nejprve dotazníková akce, takže by k mezinárodní úpravě mohlo dojít až v roce 1935.

Částečná revize úmluvy z r. 1919 o noční práci žen má se omezit na dva přesně vytyčené body. Konference má rozhodnouti, zda ze zákazu noční práce mohou být vyňaty ženy, zastávající dozorcí či vedoucí místo, které nekonaají manuální práce. Má být také umožněno, aby ve výjimečných případech bylo lze období zákazu noční práce posunouti o jednu hodinu.

Na konferenci bude také podána obvyklá výroční zpráva ředitele Mezinárodního úřadu práce, zpráva o provádění ratifikovaných úmluv a zpráva o provádění národních i mezinárodních veřejných prací v rámci proti nezaměstnanosti.

Dr. Jindřich.

ČSP. JAKO OBCHODNÍ PODNIK se projevila vůči naší redakci v tomto názorném příkladě: redakce zasílá pravidelně svým spolupracovníkům korektury k nahlédnutí. Že redakci našeho měsíčníku je každý den i hodina drahá, rozumí se samo sebou. A proto před necelými dvěma lety zavedli jsme obálky podle vzoru známé pražské tiskárny Orbis se zpáteční adresou, t. j. dělenou obálku v půli se zřejmým tiskem »Tam« a »Zpět«, s tištěnou adresou na vedoucího redaktora i s upozorněním, aby spolupracovník vracující korekturu škrtl silným křížem jasně původní adresu a nalepil zpáteční známku. Protože se stává, že korigující nemá doma

potřebné známky, vkládali jsme ji v průhledném sáčku ke korektuře. Ne-pochybně a jistě i pro poštu zcela vhodné opatření, dobře fungující nota bene v Praze u Orbisu a nadto u nás téměř dvě léta. Ale chyba lávky! Předěšlý měsíc celou zásilku nám poštovní úřad Brno 2 vrátil, nic se neohlížeje, že zdržuje naši práci. Vskutku také jsme se zdrželi o celé tři dny. Ale protože na ty právníky, kteří přece jsou kde komu nepřijemní, musí se jít úředně, šlo se na nás s paragrafy. A tak jsme dostali tento výnos: »Zpět! 1. Úprava adresní strany obálky jest dle § 4 odst. 4. lit. a. b. listovního sazebníku nepřipustna. — 2. Dle téhož sazeb. § 5 odst. 3. a) nesmějí se v otevřené obálce zasílati neoražené (podtrženo!) nebo orážené pošt. známky. Podpis nečitelný, razítko Brno 2, 23. XI. 33. — 22. — 10.« (Dokladem na požádání posloužíme.) Pochopitelně, že redakce úplně zmlkla, když se dozvěděla, jaký delikt páše už 2 léta. Když jsme se vzpa-matovali, podivili jsme se, proč revisní orgán nedostal úřední »nos«, že tohle trpí dvě léta, a pak zjistili jsme si: ad 1. že § 4 odst. 4. lit. a, b nic nepřikazuje, nýbrž jen doporučuje přips viz zpáteční adresy, ad 2. že je zcela notorické, že tu nešlo o zaslání poštovních známek, tedy cenin po-dle § 5 odst. 3. lit. a, neboť je samozřejmé, že těch 30 hal. není úplata za korigování.

Ale myšlil by se, kdo by myslil, že jsme podali stížnost. Co by nám totiž bylo platné, i když by nám nadřízená instance pošt. úřadu Brno 2 dala za pravdu. Udělá-li nám nějaký poštovní zřízenec tuto věc zase, mů-žeme si stěžovati znovu, ale nikdo nám nenahradí, ani obchodní podnik ČSP. ztrátu času, leda že by nám zaplatil náhradu škody nákladem ce-lého čísla. A tak majíce s poštou zkušenosti i jiné, na příklad pokud jde o expedici v administraci, kde málem už si to budeme vozit sami, a pošta bude vybírat jen poštovné, příště to uděláme s korekturami složitěji, aby na nás nikdo z tohoto obchodního podniku nemohl. Dívte se pak, že sku-tečný obchod nerekuruje. Je to také jeden důvod jejich deficitního ho-spodářství.

Red.

O NEZAMĚSTNANOSTI A PRODLOUŽENÍ ŠKOLNÍ NÁVŠTĚVY přednášel dne 30. listopadu 1933 Ing. Rosa v Sociálním ústavu českoslo-venské republiky. Nezaměstnanost není dnes již zjevem přechodným; i když poměry odbytové se zlepší a stanou se normálními, přece neza-městnanost udrží trvalý pokrok techniky a průmyslový rozvoj všech států. Tuto nezaměstnanost lze zmenšiti zmírněním přílivu zemědělského dorostu do měst, zintenzivněním zemědělské výroby, koloniací velkých statků, odlesněním a odstraněním anarchie v průmyslovém podnikání. Zbytek nezaměstnaných není však možno ponechat v dnešním stavu trvalé krise již z důvodů mravních. Proto je třeba rozdělití celkové množ-ství práce stejnoměrně na všechny osoby práce schopné a poměrně zmen-šiti pracovní povinnost jednotlivce. K tomu mohou vésti dvě cesty. Zkrá-cení pracovní doby denní a zkrácení pracovní doby celoživotní. Bude třeba snížití počet pracovních hodin radikálním způsobem, aby dvojí smě-nou se hospodárně využilo zařízení závodů při snížení nepřímých výloh. Při zkrácení doby celoživotní práce je třeba buď snížití dosavadní věko-vou hranici pro nárok na důchod starobní nebo také posunouti začátek pracovní doby ze 14 na 15 let. Pravděpodobně bude třeba pomýšletí na obojí způsob zkrácení celoživotní doby pracovní. Pozdější nastoupení do práce vyžadovalo by buď prodloužení školní docházky o jeden rok, na což dnes není naděje, nebo by bylo třeba posunouti věk, ve kterém dítě počíná navštěvovati školu na sedmý rok. Toto opatření doporučují lékaři a učitelé zejména také ze zdravotních důvodů. Přednášející vyslovil se také pro značnou redukci pracovní doby dělníků od 14 do 16 let; vhodná opatření mohla by tu stanoviti pracovní podmínky. Toto opatření mělo by zcela určitě za následek vývin zdatnější pracovní mládeže, takže pak teprve by se mohla náležitě uplatniti všechna sociální, kulturní a tělový-chovná zařízení pro mládež.

Dr. Jindřich.

SODNÍ PRAXE KANDIDÁTA ADVOKACIE NEZAKLÁDÁ PŮMĚR SLUŽEBNÍ. (Výtah z rozsudku vrchního pojišovacího soudu v Praze ze

dne 30. října 1933, č. j. Cpo 407/33-1.) Žalobce domáhal se žalobou započtení poloviny nepojištěné doby, po kterou byl zaměstnán u soudu jako kandidát advokacie. Vrchní pojišťovací soud rozsudkem shora označeným zamítl žalobu s konečnou platností z těchto důvodů:

Odvolací soud neshledal, že prvý soud nesprávně rozhodl daný případ, když žalobu zamítl, byť se i mylil ve svém názoru, že žalobce byl vyňat z pojistné povinnosti podle § 2 č. 3 pens. zák. proto, že šlo u žalobce o doplnění theoretického studia praktickým zaměstnáním, jinak proto, že u žalobce nešlo během jeho soudní praxe podle § 2 lit. a) adv. řádu o smluvní služební poměr, podléhající pojistné povinnosti. Ustanovení § 2 č. 3 pens. zák. má na mysli výkon prací, podléhajících pojistné povinnosti v době studia posluchačů vysokých a odborných škol, pokud zaměstnání jejich jest předepsaným nebo obvyklým doplněním jejich theoretického studia. Tomu však není u žalobce, který uvedenou praxi ani nemohl vykonávat během studia vzhledem na ustanovení § 2 lit. a) adv. řádu, nýbrž teprve po skončených právnických studiích a odbytých zkouškách.

Soudní praxe podle § 2 lit. a) adv. řádu byla praxí předepsanou pro kandidáta advokacie, soudní praxe kandidáta advokacie byla pak přípravou k povolání advokáta a sledovala pouze účel, aby se kandidát advokacie dostalo soudní praxí vědomostí potřebných pro povolání advokáta (§ 4 zákona č. 1/1911 ř. z. o soudní praxi právních praktikantů nesoudcovských, § 6 nař. min. sprav. č. 5/1911 ř. z.), jež jest prováděcím nařízením tohoto zákona a aby odbytím této praxe splnil kandidát advokacie podmínku předepsanou pro výkon advokacie (§ 1 lit. a), § 2 lit. a) advok. řádu).

Předpis § 6 nař. č. 5/1911 ř. z. ve větě 2. prohlásil také za nepřipustné využití pracovní síly právního praktikanta nesoudcovského, jež by odporovalo účelu výcviku k povolání, jež sledovala praxe.

Naproti tomu nepřipouštělo ustanovení § 9 nař. min. sprav. č. 192/1897 ř. z. o. přípravné službě soudcovské se zřetelem na převážný vyučovací ráz přípravné služby soudcovské pouze využití pracovní síly soudcovských právních praktikantů, jež by bylo na újmu účelu, jehož bylo dosíci přípravnou službou soudcovskou, t. j. seznání všech odvětví soudní služby a výchova k povolání soudce a státního zástupce (§ 6).

Ze srovnání těchto ustanovení o možnosti využití pracovní síly těch kterých právních praktikantů plyne, byť i § 8 nař. č. 8/1911 ř. z. stanovil, že nesoudcovští právní praktikanti jsou povinni zásadně dodržovati úřední hodiny soudu a býti k dispozici soudu pro nutné služební výkony a mimo obvyklé úřední hodiny a soudní budovu jako zapisovatelé, že bylo lze kandidáta advokacie zaměstnat pouze v omezeném rozsahu, nebyl tedy kandidát advokacie povinen konati práce a justiční správa nebyla oprávněna požadovati práce, jichž kandidát advokacie pro své příští povolání advokáta nepotřeboval.

Kandidát advokacie nepřipravoval se tudíž k povolání úřednickému u státu, jež by ovšem bylo vyňato z pojistné povinnosti podle § 2 č. 4 pens. zák., nýbrž k povolání samostatnému a nebyl také čekatelem na úřednické místo jiné, jež by podléhalo pojistné povinnosti.

Odvolatel se však též mylí, domnívá-li se, že na jeho případ vztahuje se ustanovení § 1 č. 2 pens. zák., neboť odvolatel nebyl ve shora uvedenou dobu zaměstnancem advokáta.

U odvolatele nešlo o smluvní služební poměr, na nějž by se byly vztahovaly právní předpisy pensijního zákona, kdyby tyto předpisy byly za jeho trvání již platily a nemá proto nárok na započtení této doby jako nepojištěné doby služební.

Dr. J.

JEDNOTA ČESKÝCH KANDIDÁTŮ ADVOKACIE V PRAZE konala dne 1. prosince 1933 svoji řádnou valnou hromadu v zasedací síni Advokátní Komory v Praze, na které kromž změny stanov bylo referováno též o účasti zástupců Jednoty na poradách o osnově nového advokátního řádu. Starostou Jednoty zvolen byl opětně JUDr. Jaroslav Lomberský, náměstkem starosty JUDr. Alfons Welter, jednatelem JUDr. Jan Slaviček. úř.

REDAKČNÍ RADA *pražská* konala schůzi dne 13. prosince 1933 za předsednictví Dr. K. Nováka. Byly probány směrnice pro příští číslo a usneseno vyzvat kolegy mladší, aby se hlásili se svými pracemi, zvláště ze seminářů pražské fakulty, u kolegy místního redaktora. Nechť obrátí se s důvěrou, kolegové starší milerádi jim poradí. Příští schůze stanovena na 11. ledna 1934 o 18 hod. — Redakční rada *brněnská* konala schůzi dne 15. prosince 1933 na právnické fakultě za předsednictví Doc. Dr. Neubauera, na níž vedle běžných věcí zvláště bylo debatováno o účasti zemřelého min. předsedy Švehly v čs. práv. životě. — Redakční rada *bratislavská* konala schůzku dne 14. decembra 1933 v miestnosti seminára dejin práva stredoeuropejského za predsedníctva J. S. p. prof. Dr. Rauschera. V debata ako najdôležitejšie body boli prebrané: príspevky pre budúce čísla, repartícia jednotlivých referátov, finančná otázka časopisu, prednášky význ. činiteľov na Slovensku, slávnosti a iné. Budúca schůza stanovená bola na počiatok januára 1934 a bude členom pozvaním zvlášť oznámená.

Literatura

DR. ZDENĚK NEUBAUER: *Pojem státního území*. — Praha, Orbis 1933. Str. 102 in 8°, Kč 30.—. — Po literárně historickém úvodě, seznamujícím čtenáře se všemi dosavadními teoriemi státního území, probírá autor titulní otázku přísně s normativního hlediska; svoje ryze normativní stanovisko zdůrazňuje nesouhlasem s Kelsenovou formulací, že státní území je prostorem platnosti právního řádu. Kelsenově definici vytýká kromě neurčitosti též to, že tvoří pojem státního území abstrakcí převážně z těch obsahů norem, které odpovídají *sociologické skutečnosti*, že totiž *vládní činnost mocenských činitelů*, pokud se projevuje zevními akcemi, jest vykonávána *zpravidla* na určitém území. Kelsena (s Henrichem i Radnitzkim) ovšem jasně rozlišuje s ohledem na jeho právnícky postoj k problému od ostatních teoretiků, kteří pohlížejí na stát současně po stránce sociologické, zeměpisné i právní; avšak ač jeho formulaci pojmu státního území prohlašuje za nepochybně správnou, nespokojuje se s ní pro její nepřesné ohraničení pojmu a vytčení funkce státního území, které je podle Kelsena *obvyklým* (nikoli bezvýjimečným) ohraničením platnosti právního řádu (viz na př. výkon platných vrchnostenských aktů mimo státní hranici na podkladě smluvním, nebo podle práva mezinárodního).

Aby došel vlastní, čistě právní konstrukce pojmu státního území, vychází autor z normativního stanoviska Weyrova, t. j. právní norma jest mu dána výlučně formálním znakem příslušnosti k souboru norem, jehož normovým subjektem je stát. Dogmatická část práce je uvedena velmi instruktivní kapitolou »Základní pojmy a předpoklady«, jež je svojí logickou jasností a didaktickou stručností dokonalým katechismem normativní nauky. Obsahem práce je dáno, že obsírněji pojednává o prostorových určeních v normách, jejichž rozbořením autor dochází k vlastní definici státního území jako prostoru, který *právní řád* subsidiárně (t. j. pokud některá norma sama jinak nestanoví) prohlašuje za rozsah své platnosti a který jednotlivé normy při stanovení rozsahu své platnosti předpokládají, což znamená prostorové vymezení subjektů povinnostních a skutkových podstat. Jak již řečeno, je to v podstatě převzatá formulace Kelsenova; její omezení na svět čistě normativních pojmů, vylučující i zdání sociologického postoje (Kelsen v pojmu státního území hledá výslovně prostorové vymezení *donucovacích aktů a jejich přípravy*) je však nesporně kladným přínosem Neubauerovým. Chvályhodně jest tak obohacena opět prostřednictvím české literatury normativní věda o zásadnou a s hlediska státovědeckého fundamentální práci.

S hlediska úplnosti nemohl se autor vyhnouti probrání pojmu stát-